

سیر تحول رسانه‌ها در طراحی کمپین‌های تبلیغاتی از سنتی به دیجیتال براساس نسل دوم تا پنجم بازاریابی

محمود یحیی‌زاده‌فر
دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران
m.yahyazadeh@umz.ac.ir

میثم شیرخدایی*
دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران
maisamshirkhodaie@gmail.com

زهرا کاظمی سراسکانرود
دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران
Z.Kazemi04@umail.umz.ac.ir

سمیه نامدار طجری
دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران
s.namdar@umz.ac.ir

محمد صفری
دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران
mo.safari@umz.ac.ir

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۳/۰۸

تاریخ اصلاحات: ۱۴۰۳/۰۱/۲۸

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۰/۲۱

چکیده

فناوری اطلاعات به سرعت در حال تغییر دادن زمینه‌های مختلف بازاریابی است. به دلیل فرصت‌هایی که فناوری‌های دیجیتال نوین در اختیار شرکت‌ها و کاربران قرار می‌دهند، روند قابل توجهی برای انتقال کمپین‌های تبلیغاتی از رسانه‌های سنتی به دیجیتال و شبکه‌های رسانه‌های اجتماعی وجود دارد. هدف پژوهش حاضر، تحلیل کتاب‌سنگی و مصورسازی مطالعات جهانی حوزه کمپین‌های تبلیغاتی در جهت شناسایی سیر تحول استفاده از رسانه‌ها در طراحی کمپین‌های تبلیغاتی از سنتی به دیجیتال براساس نسل‌های بازاریابی است. این پژوهش با استفاده از نرم‌افزار VOSviewer و تکنیک‌های تجزیه و تحلیل عملکرد، نقشه‌برداری علمی و تحلیل شبکه انجام شده است. با توجه به نتایج بدست آمده، در طی سال‌های مختلف، روند انتشار مقاله در حوزه کمپین‌های تبلیغاتی مخصوصاً بعد از همه‌گیری کوئید-۱۹ در سال ۲۰۱۹ صعودی بوده است. نقشه راه پژوهش‌های این حوزه نشان داد که از سال ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۳، کمپین‌های تبلیغاتی با محوریت مفاهیم تبلیغات آنلاین، وب‌سایت، تجارت الکترونیکی، حرکت به سمت بازاریابی دیجیتالی یا بازاریابی نسل چهارم آغاز کرده‌اند و از سال ۲۰۱۳ تا ۲۰۲۱ وجود کلیدوازه‌هایی مانند سئو، تبلیغات موتور جستجو، ضبط ویدئویی و اینفلوئنسر نشانگر ادامه کاربرد فناوری‌های دیجیتال در طراحی کمپین‌های تبلیغاتی است و از طرف دیگر مفاهیمی همچون بهینه‌سازی، داده‌کاوی، کلان‌داده، یادگیری ماشین نشان‌دهنده اهمیت یافتن کاربرد هوش مصنوعی در طراحی کمپین‌ها است. از سال ۲۰۲۱ به بعد، مفاهیمی همچون تبلیغات رسانه‌های اجتماعی، شبکه اجتماعی، اعتماد، بازاریابی تجربی بازنماینده آغاز طراحی کمپین‌های تبلیغاتی براساس بازاریابی نسل پنجم یا همان بازاریابی انسان به انسان است.

واژگان کلیدی

کمپین‌های تبلیغاتی؛ نسل‌های بازاریابی؛ رسانه‌ها؛ فناوری‌های دیجیتال نوین؛ تحلیل کتاب‌سنگی.

معرفی یک محصول جدید، به دست آوردن مشتریان جدید، افزایش آگاهی از برنده، تشویق کاربران به استفاده از خدمات برنده، ایجاد انگیزه برای انجام اولین خرید در افراد، بازگرداندن مشتریان قدیمی به برنده و یافتن راهی برای نشان دادن مسئولیت‌پذیری کسب‌وکار و تلاش برای بهبود جامعه [۷]. از نظر تخصصی بهترین راه انسجام‌بخشی تمام اجزای تبلیغاتی یک شرکت در جهت اهداف راهبردی، کمپین تبلیغاتی است که با طراحی درست و هدفمند آن می‌توان به فراتر از انتظارات رسید [۱]. اگر یک راهبرد کمپین به خوبی طراحی و اجرا شود، می‌تواند عدم اطمینان حامیان را کاهش دهد و مخاطبانش را متقدعاً کند که از پروژه‌های موردنظر حمایت کنند. یکی از اجزای طراحی کمپین که در موفقیت آن نقش به سزاگی دارد، رسانه

۱- مقدمه

تبلیغات یک ارتباط زیبای طراحی شده و محصور شده در مورد هر محصول یا خدماتی است که تصویری مختصر و پیامی جذاب ارائه می‌دهد که قصد برانگیختن علاقه مصرف‌کنندگان هدف را دارد [۵]. کمپین تبلیغاتی مجموعه‌ای از پیام‌های تبلیغاتی است که یک ایده و موضوع واحد را به اشتراک می‌گذارد و یک ارتباط بازاریابی یکپارچه را تشکیل می‌دهد [۶]. شرکت‌ها باید با برنامه‌ریزی راهبردی و تبلیغاتی پویا و هدفمند در قالب کمپین تبلیغاتی جایگاه واقعی خود را در ذهن مشتریان احیا کرده و به اهداف خود دست یابند. رایج‌ترین اهداف کمپین‌های تبلیغاتی عبارتند از:

*نویسنده مسئول

پژوهش حاضر به این صورت ارائه می‌گردد: توزیع ماهیتی، شکلی و محتوایی مطالعات در حوزه کمپین‌های تبلیغاتی (سال‌های پر تکرار و روند انتشار مقالات، پژوهشگران، کشورها و پر تکرارترین کلمات کلیدی و شبکه هم رخدادی) جهت شناسایی سیر تحول رسانه‌های طراحی کمپین‌های تبلیغاتی در نسل‌های مختلف بازاریابی چیست؟

ساختمار باقی‌مانده مقاله بدین‌گونه است: در بخش دوم، مبانی نظری و پیشینه مطالعه مورد بحث قرار می‌گیرد. در بخش سوم، روش‌شناسی تشریح می‌گردد. بخش چهارم یافته‌ها را ارائه می‌دهد. بخش نهایی مقاله، نتیجه‌گیری و پیشنهادات را مورد بحث قرار می‌دهد.

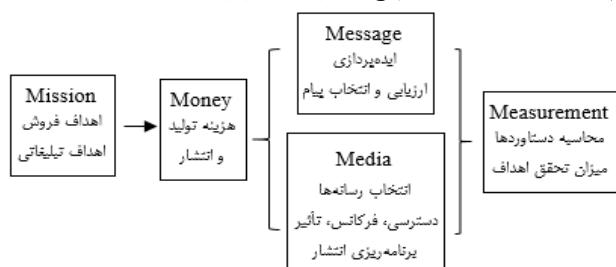
۱-۲ مبانی نظری و پیشینه

۱-۱ کمپین تبلیغاتی

تعريف تبلیغات ارائه شده توسط انجمن بازاریابی آمریکا (۲۰۰۳) بدین‌گونه است: «قراردادن اطلاعیه‌ها و پیام‌های قانع‌کننده در زمان و فضا در هر یک از رسانه‌های جمیع توسط کسب و کارها، سازمان‌های غیرانتفاعی، سازمان‌های دولتی، و افرادی که به دنبال اطلاع‌رسانی یا مقاعده‌کردن اعضای یک بازار هدف خاص یا مخاطبان در مورد خود محصولات، خدمات، سازمان یا یک ایده هستند». [۲]. میر و اسکولز [۲۵] (۲۰۱۷) کمپین تبلیغاتی را این‌گونه تعریف کرده‌اند: کمپین تبلیغاتی مجموعه‌ای از پیام‌های تبلیغاتی است که از یک ماهیت و مفهوم نشأت گرفته‌اند و پیام و مضمون مشترکی دارند؛ با این تفاوت که در بازارهای هدف و در قالب‌های رسانه‌ای و زمان‌های متنوع و به شیوه‌های مختلف عرضه می‌شوند. در «دیکشنری کمربیج»، کمپین تبلیغاتی به عنوان مجموعه‌ای از تبلیغات برنامه‌ریزی شده تعریف شده است که در مکان‌ها و زمان‌های خاص به منظور مقاعده کردن افراد به خرید یا استفاده از آن به کار گرفته می‌شود.

۲-۱ طراحی برنامه کمپین تبلیغاتی

طبق نظر [۲۶] کسب و کارها باید طراحی برنامه کمپین تبلیغاتی خود را با شناسایی و تجزیه و تحلیل مخاطبان هدف و انگیزه‌های خریدار، شروع کنند. این منجر به اتخاذ پنج تصمیم اصلی در توسعه برنامه تبلیغاتی به نام "۵M" خواهد شد. این پنج M در نمودار زیر خلاصه شده است.

شکل ۱- مدل ۵M برای طراحی برنامه کمپین تبلیغاتی [۲۷]

منتخب جهت انتشار است که از رسانه‌های سنتی و انواع رسانه‌های دیجیتالی می‌توان در طراحی کمپین بهره جست [۸]. کمپین‌های رسانه‌های اجتماعی به فعالیت‌هایی اطلاق می‌شود که در سایت‌های شبکه‌های اجتماعی مانند اینستاگرام، فیسبوک، تیک‌تاک و موارد مشابه برای ایجاد آگاهی انجام می‌شود. این پلتفرم‌های رسانه‌های اجتماعی در حال حاضر، بخشی ضروری از تبلیغات، کمپین‌ها و تبلیغات مدرن هستند [۹].

مطلوب تعریف انجمن بازاریابی آمریکا، بازاریابی، دانش و هنر کشف، خلق و ارائه ارزش، با هدف تأمین نیازهای یک بازار هدف، همزمان با کسب سود است. این دانش مطابق نظر اندیشمندان [۱۰] روند تکاملی خود را در پنج نسل طی کرده است؛ به طوری که کشف، خلق و ارائه ارزش از محصول محور به مشتری محور و سپس انسان محور، فناوری محور و نهایتاً به مدل انسان به انسان تکامل یافته است. به باور صاحب‌نظران [۱۱] بازاریابی در طی دهه‌های اخیر دستخوش تغییرات متعددی شده است و احتمالاً در آینده تغییرات خارق‌العاده‌تری را تجربه خواهد کرد. در نتیجه، دامنه کاربرد فناوری‌های دیجیتال نوین در بازاریابی مؤثر از جمله در زمینه تبلیغات و طراحی کمپین‌های تبلیغاتی، شرکت‌ها باید از روش‌های جدید داده‌گرا برای پردازش و تجزیه و تحلیل داده‌ها، اندازه‌گیری اثربخشی تبلیغات و کمپین‌های تبلیغاتی استفاده کنند [۱۲].

نتایج بررسی محققان نشان می‌دهد که تاکنون تحقیقات مختلفی در زمینه بررسی جنبه‌های مختلف طراحی کمپین تبلیغاتی و مؤلفه‌های موقوفیت کمپین‌ها در پلتفرم‌های مختلف انجام شده است. براساس نتایج مطالعات پیشین از جمله این عوامل موقوفیتساز می‌توان به سیک زبانی سازندگان ([۱۳] و [۱۴]، راهبرد مقاعدسازی ([۱۵] و [۱۶]), درخواست‌های پیام ([۸]، [۹] و [۱۷]), استفاده از رسانه آنلاین ([۱۸] و [۱۹])، راهبرد خلق پیام (یعنی اطلاعاتی و یا احساسی ([۲۰] و [۲۱]) و استفاده از رسانه‌های مناسب ([۲۲] و [۲۴])، اشاره کرد. با این حال جستجوهای پژوهشگران نشان می‌دهد در ایران کمتر پژوهشی به بررسی راهبرد طراحی کمپین تبلیغاتی از نظر رسانه‌های مورد استفاده پرداخته است و اندک پژوهش‌های انجام شده در قالب پایان‌نامه‌های دانشگاهی و با تأکید بر اثربخشی کمپین‌ها بوده است. به دلیل اهمیت موضوع در پژوهش حاضر با هدف شناسایی و دسته‌بندی موضوعی پژوهش‌های انجام شده در حوزه کمپین تبلیغاتی و همچنین روند رشد آنها، به بررسی سیر تحول رسانه‌های کمپین‌های تبلیغاتی از نسل دوم تا پنجم بازاریابی با استفاده از تحلیل کتاب‌سنگی و مصورسازی پرداخته شده است تا از این طریق خلاً و شکاف پژوهشی در این حوزه مشخص شود و متعاقباً راهنمایی برای توسعه و تدوین پژوهش‌های آتی در حوزه کمپین تبلیغاتی و بهبود کارکرد و توفیق کمپین‌های تبلیغاتی باشد؛ زیرا چنین مطالعاتی می‌تواند به پژوهشگران کمک کند تا روندها، الگوها و گرایش‌های موضوعی را در این حوزه مورد مطالعه شناسایی کنند. بر این مبنای، پرسش اساسی

بیبی‌بومر (یا انفجار جمعیت) و نسل ایکس چالش زیادی را برای بازاریابان به وجود آورد. از این‌رو، در نسل دوم بازاریابی تمرکز اصلی بر روی بخش‌بندی، هدف‌گیری، جایگاه‌یابی قرار گرفت. بازاریابان از رویکرد مدیریت ارتباط با مشتری برای حفظ مشتریان استفاده و از رفتان آنها به سوی رقبا جلوگیری کردند؛ همچنین هدف از کسب رضایت مشتری به حفظ مشتری تغییر کرد. بازاریابی نسل سوم یا انسان محوری، با ظهور نسل هزاره و بحران‌های مالی جهانی در اواخر دهه سال ۲۰۰۰ تحول قابل توجه دیگری را در بازاریابی رقم زد. نسل هزاره از شرکت‌ها انتظار داشتند تا کالاهای، خدمات و فرهنگ‌هایی را تولید کنند که اثرات محیطی و اجتماعی مثبت را به همراه داشته باشد. از این‌رو در دوره بازاریابی انسان محور، راهبردهای بازاریابی را براساس مسئولیت اجتماعی و شیوه‌های اخلاقی در مدل کسب‌وکارشان در نظر گرفتند. بازاریابی نسل چهارم، حرکت به سمت بازاریابی دیجیتالی بود. نسل هزاره و تا حد زیادی نسل «Z» گرایش به اقتصاد دیجیتالی دارد. مسیر خرید مشتری با ظهور اینترنت موبایل، شبکه‌های اجتماعی و تجارت الکترونیکی تغییر یافت. نهایتاً بازاریابی نسل پنجم یا بازاریابی انسان به انسان ظهور یافت. مدل بازاریابی انسان به انسان با تلفیق تفکر طراحی، منطق حاکم بر خدمات و دیجیتالی‌شدن، فرصتی را برای بازاریابی انسان به انسان ایجاد می‌کند. دیجیتالی‌شدن، تفکر طراحی و منطق حاکم بر خدمات پیامدهای بازاریابی انسان به انسان هستند. علاوه بر این هر یک از آن‌ها خود مؤلفه‌ای از این مدل بازاریابی هستند [۱۰].

۲-۴- مرور مطالعات پیشین

در این بخش از مطالعه به مرور مطالعات خارجی و داخلی انجام شده در زمینه طراحی کمپین‌های تبلیغاتی پرداخته می‌شود.

نتایج یک مطالعه بر روی متغیرهایی مانند آگاهی و ادراک جوانان از کمپین‌های تبلیغاتی- اجتماعی بر عوامل مختلفی از جمله جنسیت، گروه سنی، موقعیت جغرافیایی، صلاحیت و سابقه، که دارای نقش تأثیرگذاری بر رفتار افراد نسبت به تبلیغات می‌باشند، تمرکز و تأکید نمود [۵]. محققان در مطالعه‌ی دیگری بیان کرده‌اند که با ظهور رسانه‌های اجتماعی، شرکت‌ها در گیر نوع جدیدی از بازاریابی مرتبط با علت هستند که به عنوان کمپین‌های «شما به اشتراک می‌گذارید، ما اهدا می‌کنیم»^۱ طبقه‌بندی می‌شود. موفقیت این کمپین‌ها به ویروسی‌بودن کمپین بستگی دارد [۳۲]. محققان در مطالعه‌ای روش خود را برای بهینه‌سازی کمپین‌های تبلیغاتی نمایشی در دستگاه‌های تلفن همراه با استفاده از یک مجموعه داده واقعی پیاده‌سازی کرده‌اند. نتایج نشان می‌دهد که سفارشی‌سازی کمپین تبلیغاتی را با انتخاب

مأموریت: مأموریت می‌تواند معرفی یک محصول جدید، یادآوری یک محصول موجود به مشتریان، و یا یافتن راهی برای نشان دادن مسئولیت‌پذیری کسب‌وکار باشد. در این مرحله تبلیغ‌کننده باید تعیین کند که از طریق کمپین امید دارد به چه چیزی برسد؟ هدف واقعی از اجرای کمپین تبلیغاتی خلق ارتباط مؤثر بین تولیدکننده و مصرف‌کنندگان است [۲۸].

پول (بودجه): چقدر می‌توان خرج کرد؟، این یک سؤال اساسی است که تحت تأثیر عوامل بسیاری از جمله مرحله در چرخه عمر محصول، سهم بازار و فراوانی، وضعیت رقابت و پایداری محصول می‌باشد [۲۹].

پیام: چه پیامی باید ارسال شود؟، این مورد مربوط به ماهیت پیامی است که تبلیغ‌کنندگان به مشتریان می‌فرستند. برای انجام این کار، این مرافق طی می‌شود: تولید پیام، ارزیابی و انتخاب پیام [۲۶].

رسانه: جایی که باید تبلیغ را درج کرد؛ که به این عوامل بستگی دارد: دسترسی، فرکانس، تأثیر [۲۶]، ابزارهای رسانه‌ای (رسانه‌های سنتی و انواع رسانه‌های دیجیتالی) [۲۹] و همچنین تاریخ زمان و تکرار نمایش کمپین تبلیغاتی [۳۰].

اندازه‌گیری اثربخشی کمپین: نقش کمپین تبلیغاتی و اثربخشی آن در سه سطح قابل اندازه‌گیری است: ورودی‌ها، پردازش ذهنی و خروجی‌ها. ورودی‌های کمپین تبلیغاتی بر مبنای شدت، رسانه و محتوای خلاقانه قابل ارزیابی است. پردازش ذهنی کمپین تبلیغاتی عبارت است از: اندازه‌گیری تغییرات شناختی، عاطفی یا رفتاری که از طریق مواجهه با کمپین تبلیغاتی ایجاد می‌شود. اندازه‌گیری خروجی عبارت است از: مقیاس‌های رفتاری همچون انتخاب برنده، شدت، خرید، فروش، درآمد یا سود [۳۱].

بنابراین انتخاب رسانه یکی از مهم‌ترین مراحل طراحی برنامه کمپین تبلیغاتی می‌باشد که پژوهش حاضر نیز با هدف شناسایی سیر تحول استفاده از رسانه‌ها در طراحی کمپین‌های تبلیغاتی از سنتی به دیجیتال براساس نسل‌های بازاریابی انجام گرفته است. در ادامه به معرفی نسل‌های بازاریابی پرداخته شده است.

۳-۲- نسل‌های بازاریابی

نسل‌های بازاریابی مطابق تغییر نیازها و شرایط مصرف‌کنندگان به شرح زیر خلاصه می‌گردد [۱۰]:

بازاریابی نسل اول یا بازاریابی محصول محور، که از دهه ۱۹۵۰ در ایالات متحده آغاز شد. هدف اصلی تولید محصولات و خدمات عالی و بی‌نقش بود تا بالاترین ارزش را در ذهن مشتریان خلق کند. بازاریابی در این دوره بر توسعه محصول و مدیریت چرخه حیات آن در کنار ایجاد بهترین آمیخته بازاریابی و کسب رضایت مشتری تمرکز داشت. بازاریابی نسل دوم یا بازاریابی مشتری محوری، در فاصله سال‌های ۱۹۶۰ تا ۱۹۷۰ و ادامه جنبش ضد فرهنگی و ضد مصرف‌گرایی، به یک فرمول عمده‌ای مشتری- محور تبدیل شد. صرفه‌جویی در اواخر نسل

تحلیل کتاب‌سنگی در سال‌های اخیر محبوبیت زیادی در تحقیقات تجاری پیدا کرده است ([۳۷]، [۳۸] و [۳۹]). محبوبیت این روش را می‌توان به این موارد نسبت داد: (۱) پیشرفت و دسترسی به نرم‌افزارهای کتاب‌سنگی مانند Leximancer، Gephi، VOSviewer و Web of Science و (۲) گسترش ارتباطات بین علمی مانند Scopus و Scopus و رشته‌ای کتاب‌سنگی مابین علم اطلاعات و تحقیقات تجاری جهت مدیریت حجم زیادی از داده‌های علمی. روش کتاب‌سنگی کاربرد تکنیک‌های کمی (به عنوان مثال تجزیه و تحلیل استناد) در داده‌های کتاب‌سنگی (به عنوان مثال، واحدهای انتشار و استناد) را در بر می‌گیرد. برخلاف مرور نظام‌مند متون که تمایل به تکیه بر تکنیک‌های کیفی دارند، و می‌تواند با سوگیری تفسیری از سوی محققان در زمینه‌های مختلف دانشگاهی خدشه‌دار شود، تجزیه و تحلیل کتاب‌سنگی بر تکنیک‌های کمی تکیه می‌کند و از این رو می‌تواند از سوگیری اجتناب کند یا آن را کاهش دهد ([۴۰]). محققان به دلایل مختلف از تجزیه و تحلیل کتاب‌سنگی استفاده می‌کنند. این پژوهش‌ها به محققان این امکان را می‌دهد که (۱) یک دید کلی به دست آورند، (۲) شکاف‌های دانش را شناسایی کنند، (۳) ایده‌هایی برای تحقیق جدید به دست آورند و (۴) مشارکت‌های موردنظر خود را در این زمینه قرار دهند ([۴۱] و [۴۲]).

۱-۳- جعبه ابزار تکنیک تحلیل کتاب‌سنگی

تکنیک‌های تحلیل کتاب‌سنگی در دو دسته ظاهر می‌شوند: (۱) تحلیل عملکرد و (۲) نقشه‌برداری علمی. در اصل، تجزیه و تحلیل عملکرد سهم مؤلفه‌های تحقیق را به حساب می‌آورد، در حالی که نقشه‌برداری علمی بر روابط بین مؤلفه‌های تحقیق متمرکز است ([۳۸]).

۲-۳- جعبه ابزار غنی‌سازی تحلیل کتاب‌سنگی

این بخش با تکیه بر تکنیک‌های اصلی تحلیل کتاب‌سنگی، افزودنی‌هایی را ارائه می‌دهند که می‌تواند غنی‌سازی نتایج تکنیک‌های تحلیلی که در مطالعات کتاب‌سنگی استفاده می‌شوند را تقویت نماید. در مجموع، سه مسیر غنی‌سازی مبتنی بر تحلیل شبکه در قالب معیارهای شبکه، خوشبندی و مصورسازی پیشنهاد شده‌اند ([۴۰]).

۳-۳- مراحل انجام تجزیه و تحلیل کتاب‌سنگی

شکل ۲ تصویری از مراحل انجام تجزیه و تحلیل کتاب‌سنگی را ارائه می‌دهد.

برخی ویژگی‌ها توسط یک تبلیغ کننده، می‌توان به طور مؤثر بهینه‌سازی کرد ([۳۳]). محقق دیگری در مطالعه‌ای، نحوه شکل‌گیری مرحله آگاهی در کمپین‌های مسئولیت اجتماعی را که با همکاری آژانس‌های تبلیغاتی و بخش‌های دولتی و خصوصی و نیز سازمان‌های غیردولتی تحقق می‌یابد، از نظر تعیین مسئله، ایده‌های خلاقانه، فرایندهای طراحی راهبردی خلاقانه، پیشنهاد راه حل و انعکاس آن به جامعه، بررسی کرده است ([۳۴]). وزارت بهداشت ایالت نیویورک یک کمپین رسانه‌ای را برای تشویق ارائه درمان بالینی واستگی به تباکو مبتنی بر شواهد (TDT) ایجاد کرد. محققان مطالعه‌ای برای ارزیابی آگاهی ارائه‌دهندگان از این کمپین و رابطه بین آگاهی کمپین و تغییرات در باورهای مرتبط با کمپین و مداخله TDT بالینی انجام دادند. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که این کمپین رسانه‌ای متمرکز بر ارائه‌دهندگه دیجیتال و چاپی، پتانسیل تکمیل مداخلات تغییر سیستم‌های سلامت را دارد ([۳۵]). پژوهشگران دیگری برای ارزیابی اثربخشی یک کمپین رسانه‌ای جمعی فرانسوی در افزایش دانش در مورد مضرات بلندمدت مرتبط با الكل (LTH) و دستورالعمل‌های نوشیدن کم خطر (LRDG)، مطالعه‌ای انجام دادند. براساس نتایج آن، ارتباطی بین قرار گرفتن در معرض یک کمپین رسانه‌ای جمعی و افزایش دانش در مورد مضرات طولانی‌مدت مرتبط با الكل و دستورالعمل‌های نوشیدن کم خطر و کاهش مصرف الكل وجود دارد ([۳۶]).

در داخل کشور نیز مطالعات محدودی در زمینه کمپین‌های تبلیغاتی انجام شده است. از جمله، محققی در یک مطالعه، راهبردهای محتوای پیام را در قالب ۲۴ مضمون، ۱۱ راهبرد فرعی و ۴ راهبرد اصلی (شامل راهبرد متمايزسازی عيني، راهبرد متمايزسازی ذهنی، راهبرد اعتبارافزايي، راهبرد تشوبيقي) دسته‌بندی و ارائه نمود ([۳]). محققان دیگری پژوهشی با هدف طراحی مدل اثربخشی کمپین‌های تبلیغاتی محصولات صنعت خوراکی و تقلات انجام داده‌اند. نتایج حاصل از تأثیرگذاری معنadar متغيرهای عوامل زمینه‌ای، سازمانی و سطح درگيري بر رفتار مصرف کننده و آثار رقبتی حکایت می‌کند ([۴]). بررسی ادبیات و مطالعات خارجی و داخلی مختلف نشان داد که عوامل مختلفی از جمله آگاهی و ادراک مخاطبان، ظهور رسانه‌های اجتماعی، سفارشی‌سازی، داشتن ایده‌های خلاقانه و ... در موفقیت طراحی کمپین‌های تبلیغاتی نقش آفرینی می‌کنند.

۴- روش تحقیق

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و براساس روش گردآوری داده‌ها، توصیفی - تحلیلی محسوب می‌شود. در انجام این پژوهش براساس رویکرد کمی، از روش تجزیه و تحلیل کتاب‌سنگی^۱ استفاده شده است. تجزیه و

اختصاص داده است. کلیدواژه انتخاب شده "Advertising Campaign" است. برای سنجش پایایی، پژوهشگران در دو دوره و دو بازه زمانی، داده‌ها را جمع‌آوری نمودند و به این نتیجه رسیدند که تعداد مقالات چاپ شده و روند انتشار آنها در طول سال‌های مختلف در هر دو دوره مورد بررسی، یکسان است.

مرحله ۴: اجرای تجزیه و تحلیل کتاب‌سنجدی و گزارش یافته‌ها تجزیه و تحلیل عملکرد

۱-۴ معیارهای مربوط به انتشار و استناد

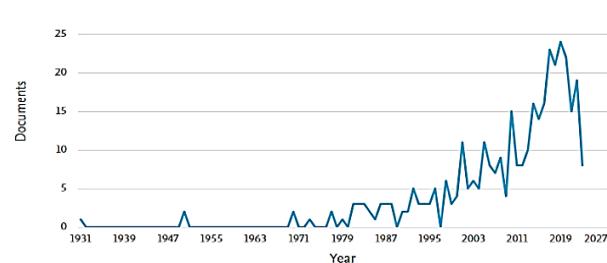
داده‌ها از پایگاه داده اسکوپوس جمع‌آوری شدند و در فرمت CSV. برای تحلیل بیشتر ذخیره شدند. مجموع ۳۵۱ سند درخصوص این موضوع خاص تاریخ ۲۲ روئن ۲۰۲۳ منتشر شده‌اند. نویسنده‌گان از ۱۷۱۶ کلمه کلیدی برای تاریخ مذکور استفاده کرده‌اند. جدول ۱ آمار توصیفی پژوهش موجود در زمینه «کمپین تبلیغاتی» را نشان می‌دهد. داده‌های پژوهش نشان داده‌اند که متوسط مشارکت نویسنده‌گان برای هر مقاله ۲/۲۳ است.

جدول ۱- معیارهای مربوط به انتشار و استناد

نتایج	توصیف	اطلاعات اصلی
۳۵۱	استناد	مقالات
۱۷۱۶	مجموع تعداد کلمات کلیدی (DE)	کلمات کلیدی نویسنده (DE)
۸۷۲	مجموع تعداد نویسنده‌گان	نویسنده‌گان
۷۶۰	نویسنده‌گان استناد چند نویسنده‌ای	چند نویسنده‌گی
۱۱۲	استناد تک نویسنده‌ای	استناد تک نویسنده‌ای
۲/۲۳	تعداد شاخص همکاری	شاخص همکاری

۲-۴ تعداد مقالات چاپ شده در طول سال‌های مختلف

همان‌طور که ذکر شد، مجموع ۳۵۱ سند درخصوص این موضوع خاص تاریخ ۲۲ روئن ۲۰۲۳ منتشر شده‌اند. نمودار ۱ تعداد مقالات چاپ شده در طول سال‌های مختلف در حوزه «کمپین تبلیغاتی» را نشان می‌دهد.

نمودار ۱- تعداد مقالات چاپ شده در طول سال‌های مختلف همان‌طور که در نمودار ۱ مشهود است در زمینه مورد بررسی تا قبل از سال ۲۰۰۰، در هر سال کمتر از ۵ مقاله چاپ شده است. از سال ۲۰۰۳، این موضوع بیشتر مورد توجه محققین قرار گرفته است و چاپ مقالات تقریباً روند صعودی داشته‌اند. در سال ۲۰۱۹، تعداد مقالات چاپ شده به بیشترین تعداد یعنی به ۲۴ مقاله رسیده است. یکی از دلایل افزایش

مرحله ۱. تعریف اهداف و دامنه مطالعه کتاب‌سنجدی

اهداف و محدوده مطالعه را مشخص کنید.

تعریف باید به اندازه کافی تکمیل شده باشد از انتخاب کتاب‌سنجدی راضی‌باشید.

مرحله ۲. انتخاب تکنیک‌های تجزیه و تحلیل کتاب‌سنجدی

با توجه به اهداف مطالعه، تکنیک‌های تحلیل کتاب‌سنجدی را انتخاب کنید.

مرحله ۳. جمع‌آوری داده‌ها برای تجزیه و تحلیل کتاب‌سنجدی

غیرارت پست‌های را بر اساس محدوده تعریف شده در مرحله ۱ مشخص کنید.

پایگاه داده را اسas کتاب پوششی از انتخاب کنید.

داده‌های کتاب‌سنجدی را بر اساس انتخاب تکنیک تحلیل کتاب‌سنجدی در مرحله ۲ انتخاب کنید.

قبل از آنمه روند، داده‌ها را پاکسازی کنید. خطاها را متناسب با انتخاب را حذف کنید.

مرحله ۴: اجرای تجزیه و تحلیل کتاب‌سنجدی و گزارش یافته‌ها

نقشه برداری علمی

ساختار کتاب‌سنجدی و ساختار ذکری را با استناده از تکنیک‌های

نشنبه‌برداری علمی (امتد تحلیل استنادی، تحلیل هم‌استنادی،

جلت کتاب‌سنجدی، تحلیل هموارکن، تحلیل هم‌پویندگی) و

تکنیک‌های غیر اجری تحلیل کتاب‌سنجدی (امتد می‌براید

شیوه، خوشنده، مصوّرسازی) خلاصه می‌سازی کنید.

تپه خلاصه کتاب‌سنجدی و بحث درباره یافته‌ها همراه با پایه‌های آن

شکل ۲- مراحل انجام تجزیه و تحلیل کتاب‌سنجدی [۳۸]

۴- یافته‌ها

مرحله ۱. تعریف اهداف و دامنه مطالعه کتاب‌سنجدی

این پژوهش با هدف خلاصه‌سازی مقادیر زیادی از داده‌های کتاب‌سنجدی برای ارائه وضعیت ساختار فکری و روندهای نوظهور موضوع «کمپین تبلیغاتی» انجام شده است.

مرحله ۲. انتخاب تکنیک‌های تجزیه و تحلیل کتاب‌سنجدی

تجزیه و تحلیل عملکرد: ارائه عملکرد مؤلفه‌های مختلف تحقیقاتی (مثالاً نویسنده‌گان، مؤسسات، کشورها و نشریات) در زمینه «کمپین تبلیغاتی».

نقشه برداری علمی: بررسی روابط بین مؤلفه‌های تحقیق (تعاملات فکری و ارتباطات ساختاری بین مؤلفه‌های تحقیق) شامل تکنیک‌های

تحلیل استنادی، تحلیل هم‌استنادی، تحلیل هموارکن و تحلیل هم‌پویندگی در زمینه «کمپین تبلیغاتی».

تصوّرسازی: تجسم شبکه مضماین، خوشه‌بندی و تجسم هم‌پویانی

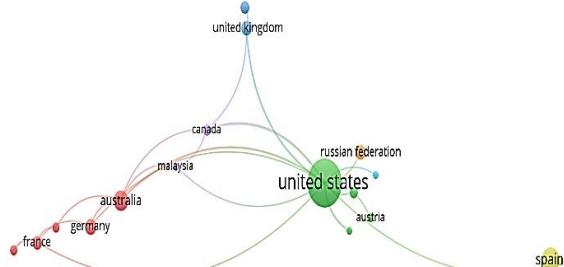
كلمات کلیدی پر تکرار با استفاده از نرم‌افزار VOSviewer.

مرحله ۳. جمع‌آوری داده‌ها برای تجزیه و تحلیل کتاب‌سنجدی

جامعه آماری این پژوهش، کلیه تولیدات علمی نمایه شده در پایگاه استنادی اسکوپوس از سال ۱۹۳۱ تا ۲۰۲۳ در حوزه «کمپین تبلیغاتی» است. پایگاه داده اسکوپوس به این دلیل انتخاب شده است که در مقایسه با وب‌اف ساینس، پایگاه اسکوپوس بزرگ‌تر است و حدود ۷۶۰٪ از شاخص‌های استنادی را به خود

1. Web of Science

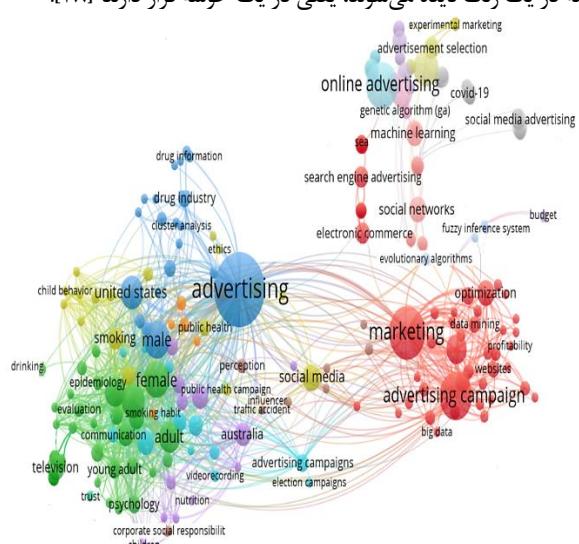
2. Scopus

شکل ۳- شبکه هم تأثیفی کشورها با بیشترین مشارکت

-٤-٥ - تحلیل هم و از گانی

از مجموع ۳۵۱ سند درخصوص این موضوع معین تا تاریخ ۲۲ زوئن ۲۰۲۳ و با حذف مقالات غیرانگلیسی زبان که قبل از سال ۱۹۹۵ چاپ شده بودند و همچنین حذف موارد غیر مقاله علمی، کلاً ۲۰۱ مقاله جهت انجام تحلیل همواره ماند و روند جهانی کلیدواژه‌های پر تکرار از نظر زمانی، باقی ماند. شکل ۴ نشان دهنده هم‌زمانی وقوع دو آیتم یا هم رخدادی^۲ هستند. در تحلیل هم‌زمان دو آیتم، هرچه دایره بزرگ‌تر باشد، فراوانی مقاله در مورد آن کلمه کلیدی بیشتر است که طبیعی است، چون کلیدواژه اصلی مورد جستجو همان کلمه است و هر قدر دو به دوی کلمات به هم نزدیک‌تر باشند، یعنی با هم بیشتر در یک مقاله دیده شده‌اند و احتمال ظاهرشدن این دو کلمه در یک مقاله بیشتر است که نشان دهنده هم رخدادی آنها است. وقتی آیتم‌ها در یک نقشه داریک دیده م شوند، یعنی دو یک خمیله قرار داشته باشند،

شكل ٤ - همزمانی وقوع دو آیتم یا هم رخدادی

همان طور که در جدول ۳ ارائه شده است، تجزیه و تحلیل انجام شده از این نقشه، هشت خوشه را ب حسته کرد است.

اهمیت یافتن مطالعات در زمینه کمپین‌ها می‌تواند به COVID-19 مربوط باشد. زیرا در طول همه‌گیری بیماری کروناویروس ۲۰۱۹ (COVID-19)، بسیاری از متخصصان مراقبت‌های بهداشتی در کشورهای مختلف از کمپین‌های مبتنی بر رسانه‌های اجتماعی برای انتشار پیام‌های بهداشت عمومی در جهت ترویج رفتارهای بهداشتی پیشگیرانه استفاده کردند. در سال ۲۰۲۳ تا تاریخ ۲۲ زوئن، ۸ مقاله چاپ شده است.

۴-۳- تأثیرگذارترین نویسنده‌گان

جدول ۲، مناسب‌ترین نویسنده‌گان را بر مبنای بیشترین تعداد مقالات منتشرشده، مجموع استنادها و شاخص‌ها استناد (شاخص H) نشان می‌دهد. «کاستیلو» بالاترین رتبه را در بین تمام محققین با ۷ مورد انتشار مقاله در زمینه «کمپین‌های تبلیغاتی» و در کل ۱۶۸ مقاله دارد. و با شاخص H برابر با ۴۰ و نیز ۲۰۳۳ استناد به مقاله، رکوردهای استناد بیشتری نسبت به بقیه نویسنده‌گان دارد.

جدول ۲- نویسندهای دارای بیشترین مقاله براساس معیارهای مربوط به استناد به انتشار

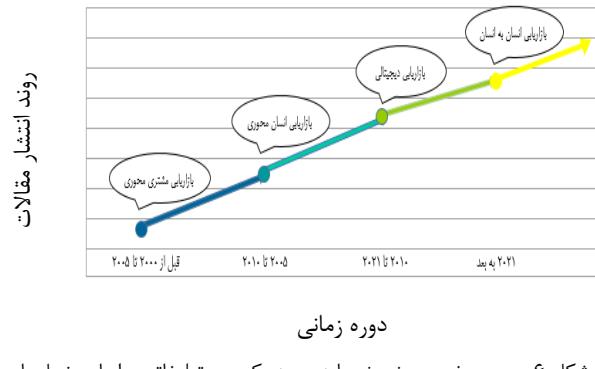
ردیف	اسم نویسنده	تعداد فایل‌ها	h-index	استناد به مقاله‌ها	کشور
۱	Castillo, Oscar	۱۶۸	۴۰	۳۰۲۳	اسپانیا
۲	Gatti, Nicola	۱۰	۳	۵۱	ایتالیا
۳	Gee, Sarah	۱۰	۶	۱۶۴	آمریکا
۴	Glantz, Stanton	۸	۴	۱۳۴	آمریکا
۵	Goldman, Lisa	۲	۲	۴	آمریکا
۶	Madera, Quetzali	۴	۸	۳۶	آمریکا
۷	Mancilla, Alejandra	۲۰	۵	۶۵	نروژ
۸	Nuara, Alessandro	۵	۲	۱۴	ایتالیا
۹	Olischläger, Adelheid	۵	۴	۵۲	آلمان
۱۰	Restelli, Marcello	۱۸	۱۲	۵۸۲	آلمان

٤-٤- شیوه هم تأثیفی کشورها پا بیشترین مشارکت

شکل ۳، نشان دهنده هم تأثیفی براساس کشورها می باشد. هم تأثیفی براساس کشورها یعنی مشارکت بین کشوری بین نویسنده‌گانی است که به هم در نگارش مقالات همکاری داشته‌اند. اندازه دایره‌ها، وزن آیتم‌ها را مشخص می کند و نشان دهنده فراوانی وقوع مشارکت بین کشوری و نزدیکی دایره‌ها نشان دهنده، بیشترین همکاری بین نویسنده‌گان است. براساس این نقشه، نویسنده‌گان "ایالات متحده آمریکا" در موضوع مورد بررسی در طی سال‌های موردن بررسی، بیشترین همکاری را به ترتیب با نویسنده‌گان: "روس" و "استرالیا" داشته‌اند.

۱- h-index شاخصی عددی است که می‌کوشد بهره‌وری و تأثیرگذاری علمی دانشمندان را به صورت کمی نمایش دهد. این شاخص با در نظر گرفتن تعداد مقالات پر استناد افراد و تعداد دفعات استناد شدن، آن مقالات توسط دیگران محاسبه می‌شود.

شکل ۶ نقشه راه پژوهش‌های حوزه «کمپین تبلیغاتی» را نشان می‌دهد. روند انتشار پژوهش‌ها در این نقشه را می‌توان در چهار دوره بازاریابی مشتری محوری یعنی نسل دوم بازاریابی، دوره بازاریابی انسان محوری یعنی نسل سوم بازاریابی، دوره بازاریابی دیجیتالی یعنی نسل چهارم بازاریابی، و دوره بازاریابی انسان به انسان یعنی نسل پنجم بازاریابی دسته‌بندی کرد.

۷-۴- تجزیه و تحلیل خوش‌های
طبق نتایج تحلیل روند پر تکرارترین واژگان کلیدی براساس سیر زمانی، تا قبل از سال ۲۰۰۰، راهبرد طراحی کمپین تبلیغاتی مبتنی بر بازاریابی نسل دوم یا بازاریابی مشتری محوری بوده است. محوریت موضوعی این کمپین‌ها بیشتر آگاهی رسانی در زمینه اطلاعات دارویی و تغذیه و تصادف ترافیکی با جامعه هدف جوانان و کودکان در ایالات متحده آمریکا و از طریق پلتفرم‌های سنتی همچون تلویزیون و رادیو بوده است. کلیدواژه‌های اخلاقیات، مسئولیت اجتماعی شرکتی نشانگر این است که از سال ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۵ راهبرد طراحی کمپین تبلیغاتی مبتنی بر بازاریابی نسل سوم یا انسان محوری بوده است. این کمپین‌ها هم از طریق پلتفرم‌های سنتی همچون تلویزیون و رادیو و هم از طریق وبسایتها انجام گرفته است. با ظهور اینترنت، موبایل، شبکه‌های اجتماعی و تجارت الکترونیکی، بازاریابان از بازاریابی سنتی به سوی بازاریابی دیجیتال شروع به حرکت نموده و نسل چهارم بازاریابی را پیاده‌سازی کردن؛ بنابراین از سال ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۳، کمپین‌های تبلیغاتی با محوریت مفاهیم تبلیغات آنلاین، وبسایت، تجارت الکترونیکی، حرکت به سمت بازاریابی دیجیتالی یا بازاریابی نسل چهارم فعالیت کرده‌اند و از سال ۲۰۱۳ تا ۲۰۲۱ کلیدواژه‌هایی مانند سئو، تبلیغات موتور جستجو، ضبط ویدئویی و اینفلوئنسر نشانگر ادامه کاربرد فناوری‌های دیجیتال در طراحی کمپین‌های تبلیغاتی است. از طرف دیگر مفاهیمی از فیلی بهینه‌سازی، الگوریتم‌های ارزیابی، سیستم استنباط فازی، داده‌کاوی، کلان داده، یادگیری ماشین، سئو، تبلیغات موتور جستجو، ضبط ویدئویی، اینفلوئنسر، تجارت الکترونیکی، مرد، زنان، بزرگ‌سالان، جوانان، همه گیری، ارتباطات، روان‌شناسی، انتخاب اگهی، کوئید ۱۹، بودجه، سلامت عمومی، تغذیه، کودکان، استرالیا، مسئولیت اجتماعی شرکتی به بعد، مفاهیمی مانند تبلیغات رسانه‌های اجتماعی، شبکه اجتماعی، اعتماد، بازاریابی تجربی کوئید ۱۹.

جدول ۳- پر تکرارترین واژگان کلیدی نویسنده‌گان

رنگ خوش	هر خدادی واژگان کلیدی پر تکرار در خوش مربوطه	برگ‌ترین گره
آبی	صنعت دارویی، اطلاعات دارویی، تحلیل خوش، الگوریتم‌های ارزیابی، سیستم استنباط فازی، مرد، ایالات متحده آمریکا	تبلیغات
آبی فیوزه‌ای	کمپین‌های تبلیغاتی، کمپین‌های انتخاباتی، ضبط ویدئویی، اعتماد	تبلیغات آنلاین
سبز	بزرگ‌سالان، جوانان، همه گیری، ارتباطات، روان‌شناسی، عادت سیگار کشیدن، نوشیدن	زنان
قرمز	سودآوری، بهینه‌سازی، کلان داده، تجارت الکترونیکی، وبسایت، سئو، تبلیغات موتور جستجو	کمپین تبلیغاتی
زرد	سیگار کشیدن، اخلاقیات، رفتار کودکان، بازاریابی تجربی	رسانه‌های اجتماعی
صورتی	الگوریتم ارزیابی، شبکه اجتماعی، تصادف ترافیکی	یادگیری ماشین
بفشن	انتخاب اگهی، کوئید ۱۹، بودجه، سلامت عمومی، تغذیه، کودکان، استرالیا، مسئولیت اجتماعی شرکتی	رسانه‌های اجتماعی

۴-۶- روند جهانی کلیدواژه‌های پر تکرار از نظر زمانی

شکل ۵، روند جهانی کلیدواژه‌های پر تکرار از نظر زمانی در حوزه «کمپین تبلیغاتی» را نشان می‌دهد. این تحلیل مشخص می‌کند که روند انتشار کلیدواژه‌های پر تکرار از نظر زمانی در دو دهه اخیر به ترتیب از قدیم به جدید با رنگ آبی، سبز آبی، سبز و زرد منتشر شده‌اند.

رنگ آبی (قبل از ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۵): اطلاعات دارویی، صنعت دارویی، الگوریتم‌های ارزیابی، جوانان، ارتباطات، روان‌شناسی، تغذیه، رفتار کودکان، تصادف ترافیکی.

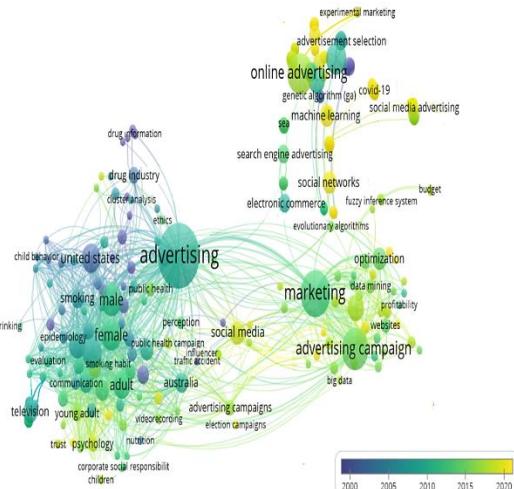
رنگ آبی روش (۲۰۰۵ تا ۲۰۱۰): اخلاقیات، مسئولیت اجتماعی شرکتی، تحلیل خوش، عادت سیگار کشیدن، نوشیدن، تلویزیون، همه گیری.

رنگ سبز آبی (۲۰۱۰ تا ۲۰۱۳): تبلیغات آنلاین، وبسایت، انتخاب

اگهی، تجارت الکترونیکی، مرد، زنان، بزرگ‌سالان.

رنگ سبز (۲۰۱۳ تا ۲۰۲۱): جوانان، سلامت عمومی، سودآوری، بودجه، بهینه‌سازی، الگوریتم‌های ارزیابی، سیستم استنباط فازی، داده‌کاوی، کلان داده، یادگیری ماشین، سئو، تبلیغات موتور جستجو، ضبط ویدئویی، اینفلوئنسر.

رنگ زرد (۲۰۲۱ به بعد): تبلیغات رسانه‌های اجتماعی، رسانه‌های اجتماعی، شبکه اجتماعی، اعتماد، بازاریابی تجربی کوئید ۱۹.

شکل ۵- پر تکرارترین واژگان کلیدی براساس سیر زمانی

دوره دوم از نسل‌های بازاریابی، دوره مشتری‌مداری است که محصول عصر فناوری اطلاعات است. بازاریابان در این عصر تلاش می‌کردد تا به ذهن و قلب مصرف‌کنندگان نفوذ کنند. فعالیت‌ها و رویکردهای مختلف بازاریابی نظیر تبلیغات، برنده‌سازی، بازاریابی حسی، بازاریابی ویروسی، تبلیغات دهان‌به‌دهان و بازاریابی عصبی نمونه‌هایی از تلاش برای نفوذ در ذهن و قلب مصرف‌کنندگان هستند. رویکرد مشتری‌محور جهانی که بر نیازهای مشتری متوجه است، نقشی اساسی در رشد سازمان ایفا می‌کند [۴۴]. براساس تحلیل کلیدوازگان پر تکرار، واژه‌هایی همچون "ارتباطات" و "روان‌شناسی" نشان می‌دهد تا قبل از سال ۲۰۰۰، راهبرد طراحی کمپین تبلیغاتی مبتنی بر نسل دوم بازاریابی یا بازاریابی مشتری‌محوری بوده است.

به تبلیغات و کمپین‌های تبلیغاتی که دغدغه‌های اجتماعی انسان‌ها را تبلیغ می‌کند، تبلیغات و کمپین‌های تبلیغاتی اجتماعی می‌گویند [۴۵]. در درجه اول، هدف اصلی تبلیغات و کمپین‌های تبلیغاتی اجتماعی ساختن تصویر، ایجاد کنش، آگاهی دادن، اطلاع‌رسانی دلایل غیرتجاری و غیره است [۵]. براساس تحلیل کلیدوازگان پرترکرار، از سال ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۰ راهبرد طراحی کمپین تبلیغاتی مبتنی بر نسل سوم بازاریابی انسان محوری بوده است. محوریت موضوعی این کمپین‌ها بیشتر اخلاقیات، مسئولیت اجتماعی شرکتی، همچنین ترک عادت سیگارکشیدن، آگاهی‌رسانی در زمینه عوارض نوشیدن الکل با جامعه هدف مردان و زنان بزرگسالان بوده است ([۴۶] و [۴۷] و [۴۸]). در این دوره، هم ابزارهای سنتی چاپی و صوتی- تصویری (رادیو و تلویزیون) و هم وبسایت‌ها جهت طراحی، کمپین‌ها مود استفاده قرار می‌گرفتند [۴۹].

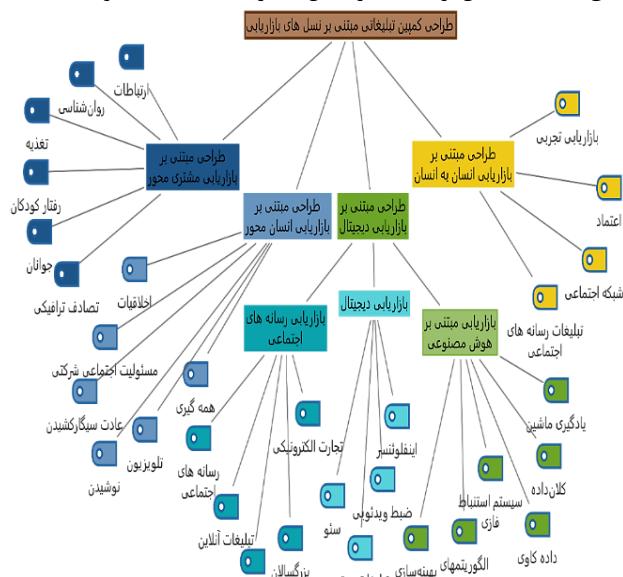
از سال ۲۰۲۱ تا ۲۰۲۰ راهبرد طراحی کمپین‌های تبلیغاتی به سمت نسل چهارم بازاریابی بوده است. نسل چهارم بازاریابی را می‌توان به سه دسته بازاریابی رسانه‌های اجتماعی، بازاریابی دیجیتال و بازاریابی مبتنی بر هوش مصنوعی تقسیم‌بندی کرد. کلیدوازه‌های «تبلیغات آنلاین»، «وب‌سایت»، «رسانه‌های اجتماعی» حرکت طراحی کمپین تبلیغاتی به سمت بازاریابی رسانه‌های اجتماعی را نشان می‌دهد. وقتی صحبت از فناوری‌های اینترنتی برای تبلیغات و کمپین‌ها می‌شود، رسانه‌های اجتماعی مفیدترین ابزار هستند، زیرا در رسانه‌های اجتماعی ترجیحات شخصی و رفتار کاربر را می‌توان بهتر درک کرد [۵۰]. بازاریابی و کمپین‌های رسانه‌های اجتماعی به فعالیت‌های اطلاق می‌شود که در سایت‌های شبکه‌های اجتماعی مانند اینستاگرام، فیسبوک، تیکتاک و موارد مشابه برای ایجاد آگاهی انجام می‌شود. این پلتفرم‌های رسانه‌های اجتماعی در حال حاضر، بخشی ضروری از تبلیغات، کمپین‌ها و تبلیغات

کلیدوازه‌هایی مانند «سئو»، «تبليغات موتور جستجو»، «ضبط ویدئویی» و «شبکه اجتماعی» نمایانگر ادامه کاربرد فناوری‌های ديجیتال در طراحی کمپین‌های تبلیغاتی است [۵۳]. پدیده سایت‌های شبکه‌های اجتماعی، تبلیغات را به شدت تغییر داده و عصر جدیدی، ای

اجتماعی، اعتماد، بازاریابی تجربی نشان دهنده آغاز طراحی کمپین‌های تبلیغاتی براساس بازاریابی نسل پنجم یا همان بازاریابی انسان به انسان است که ائتلاف میان نسل سوم بازاریابی (محوریت انسان) و نسل چهارم بازاریابی (توانمندی فناوری) است.

۵- نتیجه‌گیری و پیشنهادات

تغییر نقش فناوری در بازاریابی، هم پژوهشگران بازاریابی و هم مدیران این حوزه را با چالشی اساسی برای شناسایی روندهای این حوزه مواجه کرده است. در این مقاله سعی شده است تأثیر تحول فناوری‌ها بر تحول رسانه‌ها در طراحی کمپین‌های تبلیغاتی آشکار گردد. همزمان با پیشرفت فناوری، بازاریابی به ترتیب به بازاریابی ۲/۰، بازاریابی ۳/۰، بازاریابی ۴/۰ و بازاریابی ۵/۰ تبدیل شد تا تواند با جریان تغییرات در صنایع، بازارها و مشتریان همسو باشند. به طور خاص، فناوری‌های نوین تغییر اساسی در طراحی کمپین‌های تبلیغاتی ایجاد کردند؛ به لطف پیشرفت‌های فناوری، بازاریابی و از جمله طراحی کمپین‌های تبلیغاتی از دیدگاه ابتکاری، تعاملی و شخصی‌تری برخوردار شده است و این امر باعث می‌شود که فعالیت‌های بازاریابی کارآمدتری برای کسب و کارهای مختلف حاصل گردد [۴۳]. به منظور افزایش درک پژوهشگران و مدیران درباره شناسایی این مسائل و روندها، به پژوهش‌های فشرده‌ای نیاز است که می‌تواند زمینه انجام پژوهش‌های بیشتری را فراهم سازد. از این‌رو، استفاده از روش کتاب‌سنگی، روش مناسبی برای شناسایی و طبقه‌بندی فعالیت‌های علمی در یک زمینه خاص است [۳۸]. هدف پژوهش حاضر، تحلیل کتاب‌سنگی مطالعات جهانی حوزه «کمپین تبلیغاتی» بوده است. روند انتشار پژوهش‌ها در حوزه «کمپین تبلیغاتی» را می‌توان در چهار دوره بازاریابی طبق شیوه ضامنین ارائه شده در شکل شماره ۷ دسته‌بندی کرد:

شکا ۷- شکه مضامن طاحم کمب هاء، تبلیغات متنی و نسایهای، یا؛ ایام

غیره، این کمپین‌ها را تماساً می‌کنند. با توجه به روند رو به افزایش کمپین‌های تبلیغاتی اجتماعی که توسط برندهای مختلف اجرا می‌شوند، شرکت‌ها می‌توانند بر روی موضوع کمپین، حمایت افراد مشهور، موسیقی خوب و ... تمرکز کنند. این موضوع برای جلب توجه جوانان و افرادی که بر ارادک آنها تأثیر می‌گذارد، مهم هستند تا با ارائه اطلاعات عمیق در مورد کمپین موردنظر، مردم را در مورد آن آگاه کند. در مجموع می‌توان نتیجه گرفت که کمپین‌های تبلیغات اجتماعی را می‌توان با روش‌هایی مانند پیام/ موضوع کمپین‌ها مؤثرتر کرد تا تأثیر عمیقی بر روند فکر سازی جوانان بگذارد. سلبریتی که در کمپین‌های تبلیغاتی انتخاب می‌شود باید برای جوانانی که با موسیقی آهنگین حمایت می‌شوند، جذاب/ قابل قبول باشند. داستانی که توسط آن کمپین‌ها ارائه می‌شود، باید علایق مردم را ایجاد کند. اگرچه محتوا نقطه مرکزی یک کمپین است، اما اگر به شکلی ظریف نمایش داده نشود، هدف اصلی کمپین تأمین نخواهد شد. بنابراین، عکاسی باید جذاب باشد. تبلیغات باید در زمان مناسب و مطابق با ماهیت تبلیغات ارائه شود. به عنوان مثال، تبلیغاتی که با هدف اجتماعی مانند تنظیم خانواده مرتبط هستند، باید به ساعات پایانی انتقال داده شوند؛ زیرا این تبلیغات برای بزرگسالان است و برای کودکان معنا یا جذابیت کمتری دارد. برندهای مختلف برای جذب بیشتر و بیشتر افراد به سمت کمپین‌های تبلیغاتی خود، باید با درگیرشدن در فعالیت‌های CSR. بیشتر بر افزایش ارزش ویژه برند خود تمرکز کنند تا نه تنها اعتماد مصرف کنندگان را جلب کنند، بلکه موفق شوند محبویت بیشتری پیدا کنند و توسط مصرف کنندگان ترجیح داده شوند.

با توجه به اهمیت کاربرد هوش مصنوعی در طراحی کمپین‌های تبلیغاتی، طراحان تبلیغات و کمپین‌های تبلیغاتی باید از کاربرد ترکیبی دانش معنایی و یادگیری ماشین برای بینش عمیق‌تر مصرف کننده استفاده کنند. سیستم‌های استخراج احساسات نسل بعدی باید از روش‌های استدلالی با انگیزه روان‌شناختی و الهام‌گرفته از مغز استفاده کنند. علاوه بر تجزیه و تحلیل احساسات، تکنیک‌های یادگیری ماشین ترکیبی، باید برای طبقه‌بندی احساسات استفاده شود. مدل‌های بهینه‌سازی آینده باید از تکروی‌های تشبیت شده در طراحی صنعتی، بازاریابی و تبلیغات و الگوهای زبانی برای یادگیری عمیق برای تشخیص کنایه استفاده کنند؛ زیرا کنایه ممکن است قطبیت جمله را معکوس کند. بازاریابان تولید کننده محتوا برای پلتفرم‌های اجتماعی برای طراحی کمپین‌های تبلیغاتی باید روزی زبان‌هایی با عطف بالا کار کنند و واژگان عاطفی را برای تجزیه و تحلیل احساسات کارندازها مانند مجموعه داده‌های توییتر و اینستاگرام در نظر بگیرند. الگوریتم‌های یادگیری ماشین مبتنی بر هوش مصنوعی می‌توانند حجم عظیمی از داده‌های تاریخی مصرف کننده را تجزیه و تحلیل کنند تا مشخص گردد کدام کمپین‌های تبلیغات برای مشتریان مناسب است. بنابراین طراحان کمپین‌های تبلیغاتی می‌توانند از مزایای بهینه‌سازی استقرار محتوا با استفاده از یادگیری ماشین استفاده نمایند؛

برای تبلیغات و تعامل دوطرفه آغاز کرده است [۵۴]. بازاریابی دیجیتال مجموعه‌ای از شبکه‌های دیجیتال است که در آن افراد انجمن‌های آنلاین برای تبادل اطلاعات، دیدگاه‌ها، پیام‌های شخصی سازی شده و غیره ایجاد می‌کنند [۵۵]. جدیدترین راهبرد تبلیغات دیجیتال مبتنی بر وب است که به دلیل رشد سایت‌های شبکه‌های اجتماعی مانند فیسبوک، لینکدین و دیگران، رواج یافته است [۵۶].

مفاهیمی همچون «بهینه‌سازی»، «الگوریتم‌های ارزیابی»، «سیستم استباط فازی»، «داده‌کاوی»، «کلان‌داده»، «یادگیری ماشین» بیانگر اهمیت یافتن کاربرد هوش مصنوعی در طراحی کمپین‌های تبلیغاتی و سنجش اثربخشی این کمپین‌ها است. با استفاده از هوش مصنوعی، به لطف داده‌های جمع‌آوری شده و تولید شده توسط الگوریتم‌های آن، متخصصان بازاریاب می‌توانند به سرعت تعیین کنند که چه محتوایی را برای مشتریان هدف قرار دهند و از کدام کanal و در چه لحظه‌ای استفاده کنند. ابزارهای هوش مصنوعی همچنین می‌توانند برای تجزیه و تحلیل عملکرد کمپین‌های رقیب و آشکارسازی انتظارات مشتریان استفاده شوند [۵۵] و بهینه‌سازی و ارزیابی کمپین‌های تبلیغاتی ([۵۸] و [۵۹]) را می‌رسانند.

از سال ۲۰۱۸ به بعد نیز، تکرار مفاهیمی همچون «تبلیغات رسانه‌های اجتماعی»، «شبکه اجتماعی»، «اعتماد»، و «بازاریابی تجربی» در مطالعات بین‌المللی که مرتبط با سه بُعد بازاریابی انسان به انسان یعنی دیجیتالی شدن، تفکر طراحی و منطق حاکم بر خدمات هستند، بیانگر آغاز طراحی کمپین‌های تبلیغاتی براساس بازاریابی نسل پنجم یا بازاریابی انسان به انسان می‌باشد. با وجود داشتن دسترسی‌های مشابه به زیرساخت‌های دیجیتالی، میزان پذیرش فناوری‌های دیجیتال در میان صنایع مختلف متفاوت است. صنایع پیشرفته، رسانه و سرگرمی، ارتباط از راه دور و صنایع مالی و خدماتی از پذیرندگان اولیه دیجیتالی شدن هستند. در سوی دیگر بخش‌هایی مانند تولید، معدن، مراقبت‌های بهداشتی و درمانی و دولت در سر دیگر طیف به گُندی عمل می‌کنند [۶۰]. بنابراین مدیران بازاریابی صنایع مختلف در طراحی کمپین‌های تبلیغاتی خود از ابزارهای بازاریابی انسان به انسان یعنی دیجیتالی شدن، تفکر طراحی و منطق حاکم بر خدمات، می‌توانند استفاده نمایند.

با توجه به بررسی انجام شده، جوانان و نوجوانان بازار هدف اصلی کمپین‌های تبلیغاتی هستند. نوجوانان، به طور کلی، تبلیغات و کمپین‌های تبلیغاتی با تصاویر بصری را به طور قابل توجهی از نظر اجتماعی قابل قبول تر از تبلیغاتی می‌دانند که فقط متن دارند، به ویژه برای کالاهایی مثل سیگار و الکل. کمپین‌های تبلیغاتی در زمینه آگاه‌سازی مضرات سیگار کشیدن و نوشیدن الكل در نشریات نوجوان می‌توانند با استفاده نظریه اقناع از طریق ارائه تصاویر بصری بر قضاوت رفتارهای پرخطر، تأثیر بگذارند. اکثر جوانان از کمپین‌های مختلف تبلیغات اجتماعی که توسط برندهای خصوصی اجرا می‌شود، آگاه هستند و آنها را واقعی می‌دانند. همچنین به دلیل عواملی مانند شعار جذاب، پیام ارائه شده به صورت ظریف، حضور افراد مشهور و

- 9- Chen, S., Thomas, S., & Kohli, C. What really makes a promotional campaign succeed on a crowdfunding platform? Guilt, utilitarian products, emotional messaging, and fewer but meaningful rewards drive donations. *Journal of Advertising Research*, 56(1), 81–94, 2016.
- 10- Kotler, P., Pfoertsch, W., & Sponholz, U. *H2H Marketing: The Genesis of Human- to- Human Marketing*. Cham: Springer, 2021 a.
- 11- Nwali, N., & Ntegeeh, A. Role of Social Media Marketing on SMEs Brand Awareness in Nigeria. *African Economic and Management Review*, 2(1), 21–30. doi:10.53790/aemr.v2i1.27, 2022.
- 12- Ngai, E. W., & Wu, Y. Machine learning in marketing: A literature review, conceptual framework, and research agenda. *Journal of Business Research*, 145, 35–48, 2022.
- 13- Anglin, A. H., Short, J. C., Drover, W., Stevenson, R. M., McKenny, A. F., & Allison, T. H. The power of positivity? The influence of positive psychological capital language on crowdfunding performance. *Journal of Business Venturing*, 33(4), 470–492, 2018.
- 14- Lee, C. H., Bian, Y., Karaouzene, R., & Suleiman, N. Examining the role of narratives in civic crowdfunding: Linguistic style and message substance. *Industrial Management Data Systems*, 119(7), 14921514, 2019.
- 15- Allison, T. H., Davis, B. C., Webb, J. W., & Short, J. C. Persuasion in crowdfunding: An elaboration likelihood model of crowdfunding performance. *Journal of Business Venturing*, 32(6), 707–725, 2017.
- 16- Bi, S., Liu, Z., & Usman, K. The influence of online information on investing decisions of reward-based crowdfunding. *Journal of Business Research*, 71, 10–18, 2017.
- 17- Moradi, M., & Dass, M. An investigation into the effects of message framing on crowdfunding funding level. *Journal of Electronic Commerce Research*, 20(4), 238–254, 2019.
- 18- Ding, Y., & Keh, H. T. Consumer reliance on intangible versus tangible attributes in service evaluation: The role of construal level. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 45(6), 848–865, 2017.
- 19- Hobbs, J., Grigore, G., & Molesworth, M. Success in the management of crowdfunding projects in the creative industries. *Internet Research*, 26(1), 146–166, 2016.
- 20- Manning, S., & Bejarano, T. A. Convincing the crowd: Entrepreneurial storytelling in crowdfunding campaigns. *Strategic Organization*, 15(2), 194–219, 2017.
- 21- Hui, J. S., Greenberg, M. D., & Gerber, E. M. Understanding the role of community in crowdfunding work. Proceedings of the 17th ACM conference on Computer Supported Cooperative Work & Social Computing, 2014.
- 22- Zeithaml, V. A., Binter, J. M., & Gremler, D. D. Services marketing: Integrating customer focus across the firm (7th Eds). New York, NY: McGraw Hill, 2018.
- 23- Gamble, J. R., Brennan, M., & McAdam, R. A rewarding experience? Exploring how crowdfunding is affecting music industry business models. *Journal of Business Research*, 70, 25–36, 2017.
- 24- Rykkja, A., Munim, Z. H., & Bonet, L. Varieties of cultural crowdfunding: The relationship between cultural production types and platform choice. *Baltic Journal of Management*, 15(2), 261–280, 2020.
- 25- Meyer, H., & Schulz, S. Dramaturgy of a Campaign: Viewing the Advertising Agency Process as a Theatrical Production. *Journal of Promotion Management*, 23(4), 504–520, 2017.
- 26- Joseph, K., Ogunnaike, O., Mosunmola, A. O., & Aka, D. Effective Advertising: Tool For Achieving Client-Customer Relationships. *Research Journal's Journal of Media Studies*, 2(1), 1–18, 2016.

زیرا یادگیری ماشین فرایندی است که از مشاهدات یا داده‌ها مانند تجربه مستقیم یا دستورالعمل استفاده می‌کند تا الگوهایی را در داده‌ها تشخیص دهد که به طراحان کمپین‌های تبلیغاتی امکان می‌دهد تا با استفاده از روش‌های شخصی‌سازی، در آینده تصمیمات بهتری در زمینه انتخاب بازار هدف مناسب، پلتفرم مناسب و محتوای مناسب اتخاذ نمایند.

به دلیل رایج شدن استفاده از ابزارهای هوش مصنوعی در کمپین‌های تبلیغاتی و با توجه به پژوهش‌های خارجی صورت پذیرفته، پژوهشگران آتی می‌توانند مطالعاتی در زمینه کاربرد انواع روش‌ها از جمله الگوریتم ژنتیک منطق فازی برای بهینه‌سازی کمپین‌های تبلیغاتی آنلاین انجام دهند. پژوهش‌های بین‌المللی بررسی شده حاکی از این است حجم قابل توجهی از مطالعات در زمینه مخاطبان هدف، بر انواع پلتفرم‌های اجرایی کمپین، بودجه و ارزیابی اثربخشی کمپین‌های تبلیغاتی، تمرکز دارند؛ ولی در مورد سایر مراحل مربوط به تعیین راهبرد طراحی کمپین تبلیغاتی مانند برنامه‌ریزی، طراحی محظوظ و راهبرد پیام مناسب با رسانه و اهداف کمپین تبلیغاتی مطالعات بسیار اندکی انجام شده است. از این‌رو، شایسته است پژوهشگران آینده به این مراحل با گرایش به بازاریابی دیجیتال و انسان به انسان توجه کنند. همچنین انجام این تحقیق به روش طولی و رویکرد ترکیبی، مثلاً با ترکیب نتایج روش کتابستنجی با مطالعات فراترکیب یا فراتحلیل یا مصاحبه‌های عمیق، به پژوهشگران آتی پیشنهاد می‌شود. محققان در این پژوهش با محدودیت مربوط به حذف پژوهش‌هایی با زبان‌های غیرانگلیسی مواجه شدند. همچنین در این پژوهش از اطلاعات پایگاه داده اسکوپوس استفاده شده است و نتایج مطالعه به مقالات نمایه شده در این پایگاه داده محدود است.

۶- مراجع

- ۱- کریمیان راوندی محمد، یزدانی حمیدرضا، ایرانی حمیدرضا. طراحی ایده کمپین تبلیغاتی مناسب، برای معرفی فرش دستیاف کاشان. *نشریه علمی گلجام*, ۱۳(۲)، ۶۷-۸۲، ۱۳۹۶.
- ۲- دهقان طرزجانی، محمود. کمپین تبلیغاتی از برنامه‌ریزی تا اجرا، تهران: مبلغان، ۱۳۹۹.
- ۳- زمانی، زینب؛ بابایی زکیکی، محمدمعلی. تحلیل نقادانه شش دهه مطالعات راجع به کمپین تبلیغاتی. *چشم‌انداز مدیریت بازرگانی*, ۱۸(۳۸)، ۱۱۰-۱۳۱، ۱۳۹۸.
- ۴- مری، راحیل؛ اسماعیلی‌پور، حسن؛ رضانیان، علی. طراحی مدل اثربخشی کمپین‌های تبلیغاتی محصولات صنعت خوارکی و تقلات. *مدیریت بازرگانی*, ۴۹(۱۰)، ۱۴۹-۱۷۴، ۱۴۰۱.
- ۵- Sarmah, R., Khatun, A., & Singh, A. Perception and Awareness of Youth Toward the Social Advertising Campaigns Being Run by Private Brands. *International Journal of Asian Business and Information Management (IJABIM)*, 14(1), 1-20, 2023.
- ۶- Belch, G. E., Belch, M. A., Guolla, M. A., Webb-Hughes, A. M., & Skolnick, H. Advertising and promotion: An integrated marketing communications perspective. New York: McGraw-Hill/Irwin, 2024.
- ۷- Ahmed, N., & Guerrero, E. Influence of Social Media on Brand Awareness: A Study on Small Business. [Masters Thesis, University of Gavle], 2020.
- ۸- Xiang, D., Zhang, L., Tao, Q., Wang, Y., & Ma, S. Informational or emotional appeals in crowdfunding message strategy: An empirical investigation of backers' support decisions. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 47, 1046-1063, 2019.

- what adolescents recall from tobacco advertisements. *Tobacco Regulatory Science*, 4(3), 79–87, 2018.
- 46- Chen, H. College-aged young consumers' perceptions of social media marketing: The story of Instagram. *Journal of Current Issues & Research in Advertising*, 39(1), 22-36, 2018.
- 47- Christinr Edwards W. O. Out of the smokescreen II: Will an advertisement targeting the tobacco industry affect young people's perception of smoking in movies and their intention to smoke. *Tobacco Control. BMJ (Clinical Research Ed.)*, 16(3), 177–181, 2007.
- 48- Cornelia Pechmann E. T. Anti-smoking Advertising campaigns targeting Youth: Case studies from USA and Canada.*BMJ (Clinical Research Ed.)*, 9 (Suppl II), ii18–ii31, 2017.
- 49- Belyk, S. Filtered Females: Exploring the Changing Representation of Women in Cigarette Advertising, 1920-1940. *Research Gate*, 2020.
- 50- Henderson A. Bowley R. Authentic Dialogue? The Role of Friendship in a Social Media Recruitment Campaign. *Journal of Communication Management (London)*, 14(3), 237–257, 2010.
- 51- Aasma Nazeer, Y. M. Factors affecting attitude toward web advertising—a scenario of university student in pakistan. *European Journal of Business and Social Sciences*, 2(2), 1-21, 2013.
- 52- Batumalai, J., & Sahid, S. The Effects of Social Media Usage on Small Enterprise Performance. *HRMARS*, 2022.
- 53- Nuseir M. T. Aljumah A. Urabi S. Kurdi B. A. Alshurideh M. Effects of Social Media Marketing on Consumer Perception in Liverpool, UK. In *The Effect of Information Technology on Business and Marketing Intelligence Systems* (pp. 45–63). Springer International Publishing, 2023.
- 54- Gutierrez A. Punjaisri K. Desai B. Alwi S. F. S. O'Leary S. Chaiyasoonthorn W. Chavesuk S. Retailers, don't ignore me on social media! The importance of consumer-brand interactions in raising purchase intention-Privacy the Achilles heel. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 72, 103272, 2023.
- 55- Rana M. Arora N. Decoding the social media advertising influence on consumer attitude and intention. *Vision (Basel)*, 09722629221099588, 2022.
- 56- Nguyen C. H. Nguyen H. V. Doan T. K. Nguyen M. H. Le M. T. T. Viewing advertisements in social networks: The attitude-intention inconsistency revisited .*Online Information Review*. 10.1108/OIR-10-2021-0563, 2023.
- 57- Haleem, A., Javaid, M., Qadri, M. A., Singh, R. P., & Suman, R. Artificial intelligence (AI) applications for marketing: A literature-based study. *International Journal of Intelligent Networks*. 3, 119-132, 2022.
- 58- Kumar, N. S. Implementation of artificial intelligence in imparting education and evaluating student performance. *Journal of Artificial Intelligence*, 1(01), 1-9, 2019.
- 59- Mirchi, N., Bissonnette, V., Yilmaz, R., Ledwos, N., Winkler-Schwartz, A., & Del Maestro, R. F. The Virtual Operative Assistant: An explainable artificial intelligence tool for simulation-based training in surgery and medicine. *PloS one*, 15(2), e0229596, 2020.
- 60- Kotler, P., Kartajaya, H., & Setiawan, I. Marketing 5.0: Technology for humanity. John Wiley & Sons (2021 b).
- 27- Kotler, P. Armstrong, G, Saunders, J. and Wong, v. *Principles of marketing*, 2nd Edition, Prentice Hall, European, 1999.
- 28- Van den Putte B. What matters most in advertising campaigns? The relative effect of media expenditure and message content strategy. *International Journal of Advertising*, 28(4), 669 -690, 2009.
- 29- Arens, W. & Weigold, M.A.C. *Contemporary Advertising & Integrated Marketing Communications*. 13th ed. New York, NY: MacGraw-Hill Irwin, 2011.
- 30- Clow, K. & Baack, D. *Integrated Advertising, Promotion, and Marketing Communications*. 6th ed. Essex: Pearson Education Limited, 2014.
- 31- Marshall, S. *Advertising Message Strategies And Executorial Devices In Television Commercials From Award-Winning "Efective" Campaigns From1999 To2004*. University Of Florida, 1-150, 2006.
- 32- Wen, X. H., Kim, S., & Bowen, M. Doing good by sharing messages: An investigation of "You Share, We Donate" campaigns and how they can attain viral success. *Journal of Business Research*, 156, 113510, 2023.
- 33- Miralles-Pechuán, L., Ponce, H., & Martínez-Villaseñor, L. A novel methodology for optimizing display advertising campaigns using genetic algorithms. *Electronic Commerce Research and Applications*, 27, 39-51. 2018.
- 34- Yurdakul, I. Creative strategies and their contribution to social consciousness in social responsibility campaigns: a course model proposal. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 46, 5573-5580, 2012.
- 35- Hayes, K. A., Brown, E. M., Nonnemaker, J., Juster, H., Ortega-Peluso, C., Farrelly, M. C., & Davis, K. Effectiveness of a media campaign promoting health care provider tobacco dependence treatment. *Preventive Medicine Reports*, 36, 102403, 2023.
- 36- Quatremère, G., Guignard, R., Cogordan, C., Andler, R., Gallopel-Morvan, K., & Nguyen-Thanh, V. Effectiveness of a French mass-media campaign in raising knowledge of both long-term alcohol-related harms and low-risk drinking guidelines, and in lowering alcohol consumption. *Addiction*, 118(4), 658-668, 2023.
- 37- Donthu, N., Kumar, S., & Pattnaik, D. Forty-five years of *Journal of Business Research*: A bibliometric analysis. *Journal of business research*, 109, 1-14, 2020.
- 38- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., & Lim, W. M. How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 133, 285-296, 2021.
- 39- Khan, M. A., Pattnaik, D., Ashraf, R., Ali, I., Kumar, S., & Donthu, N. Value of special issues in the *Journal of Business Research*: A bibliometric analysis. *Journal of Business Research*, 125, 295–313, 2021.
- 40- Donthu, N., Gremler, D. D., Kumar, S., & Pattnaik, D. Mapping of *Journal of Service Research* themes: A 22-year review. *Journal of Service Research*, 25(2), 187-193, 2023.
- 41- Palmatier, R. W., Houston, M. B., & Hulland, J. Review articles: Purpose, process, and structure. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 46, 1–5, 2018.
- 42- Snyder, H. Literature review as a research methodology: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 104(July), 333–339, 2019.
- 43- Mikalef, P., Conboy, K., & Krogstie, J. Artificial intelligence as an enabler of B2B marketing: A dynamic capabilities micro-foundations approach. *Industrial Marketing Management*, 98, 80-92, 2021.
- 44- Vetterli, C., Uebenickel, F., Brenner, W., Petrie, C., & Sternemann, D. How Deutsche Bank's IT Division Used Design Thinking to Achieve Customer Proximity. *MIS Quarterly Executive*, 15(1), 2016.
- 45- Evans A. T. Peters E. Keller-Hamilton B. Loewski C. Slater M. D. Lu B. Roberts M. E. Ferketich A. K. Warning size affects